

EMIL CONDURACHI

1912—1987

La 16 august 1987 a încetat din viață acad. prof. Emil Condurachi, președintele de onoare al Societății Numismatice Române. Renumit om de știință și dascăl desăvârșit, profesorul Emil Condurachi se situează în rindul personalităților de seamă din domeniul istoriei, care au contribuit la propășirea numismatiei, arheologiei și învățămîntului din România în ultimele patru decenii. Istoric pasionat, cu o vastă și profundă cultură de specialitate, Emil Condurachi și-a pus întreaga sa energie și putere de muncă în slujba cercetării antichității greco-romane și a nobilei misiuni de dascăl, de pe urma căreia vor beneficia din plin noile generații de profesori și cercetători ai istoriei antice românești și universale. Ca numismat și arheolog s-a remarcat prin publicarea unor studii de sinteză de interes major și a sprijinit permanent pe elevii și colaboratorii săi să-și valorifice rezultatele cercetărilor proprii și să poată să beneficieze de călătorii de documentare în străinătate. Lui Emil Condurachi îi revine meritul de a fi dat, ca redactor responsabil și director al Institutului de Arheologie, un impuls și un curs nou revistelor *Dacia*, *Studii și cercetări de istorie veche*, *Studii și cercetări de numismatică* și publicației *Materiale și cercetări arheologice*.

S-a născut la 3 ianuarie 1912, în comuna Scinteia, jud. Iași. Urmează cursurile secundare ca și pe cele universitare la Iași, ca student al Facultății de litere (1929—1932). Distinșii lui profesori, Ilie Minea și Oreste Tafrali, i-au inspirat pasiunea și dragostea pentru istoria antichității și arheologiei clasice greco-romane, căreia îi va consacra întreaga sa activitate viitoare.

Încă de pe băncile școlii și-a dovedit pasiunea pentru istorie și dorința fermă de a deveni slujitorul ei. Visul i se va împlini reușind în scurt timp să parcurgă treptele uciei din cele mai frumoase cariere de istoric. Îndată după absolvirea facultății în 1932 va fi numit saistent la catedra de arheologie a Universității din Iași, funcție ce o deține pînă în 1940. În aceeași perioadă de timp, pentru desăvîrșirea pregătirii sale devine membru al Școlii Române din Roma (1935—1937) și al celei din Franța (1938—1939), unde va audia cursuri de istorie

antică, la Sorbona și la l'École Pratique des Hautes Études. În 1939 obține titlul de doctor în istorie, cu lucrarea *I monumenti cristiani nell' Illirico*, ED, 2, 1938, 118 p. În 1940 părăsește Iașul, fiind numit profesor de numismatică la Școala superioară de arhivistică din București. Din 1947 preia postul de profesor titular de istorie veche și arheologie și de șef al Catedrei de istorie universală a Universității din București. Între anii 1949—1950 va deține funcția de decan al Facultății de istorie a aceleiași Universități, iar în perioada 1956—1970 pe aceea de director al Institutului de Arheologie. În 1963 a fost investit cu înalta funcție de secretar general al Asociației de studii sud-est europene.

În perioada de început a activității sale științifice, Emil Condurachi are preocupări de istorie veche și chiar unele de epocă medievală. Un oarecare accent pune pe probleme de sincretism în religia greco-romană, precum și pe anumite aspecte ale pătrunderii și răspândirii creștinismului în regiunile illirice și ponto-danubiene. Acestor contribuții li se adaugă și unele interesante studii de arheologie și istorie romană și mai ales de numismatică antică și medievală. Este numit profesor de numismatică în 1940 la Școala superioară de arhivistică din București, iar din 1957 devine președinte al SNR, funcție pe care o va deține până în 1983. Sub conducerea sa, SNR a cunoscut o nouă și însemnată etapă în evoluția și activitatea sa. Este vorba pe de o parte de înființarea de noi Secții și de creșterea numărului membrilor Societății, iar pe de altă parte de reluarea, într-o formă nouă și mult îmbogățită, începând cu anul 1975, a publicării Buletinului Societății Numismatice Române, tot sub conducerea sa, în calitate de redactor responsabil.

Cercetările sale de caracter numismatic cuprind o tematică destul de variată. Cele mai multe din studiile sale se referă, cum era de așteptat, la epoca greacă. Din rindul acestora se deosebesc studiile dedicate importanței primelor monede emise în orașele vest și nord-pontice, Histria și Olbia, circulației monedelor atenice și a celor din Cyzic în regiunile balcanice și ale Dunării de Jos. În legătură cu aceste categorii de monede a adus o serie de contribuții deosebit de interesante sub aspect economic și de circulație. La fel de prețioase se dovedesc contribuțiile referitoare la circulația monedelor romane imperiale, a celor bizantine și chiar a celor venețiene.

Preocupările sale de numismatică se regăsesc în întreaga sa operă istorico-arheologică. Cunoscând și apreciind valoarea deosebită a monedei ca izvor istoric, Em. Condurachi a folosit permanent, în activitatea sa de om de știință și de dascăl, principalele rezultate ale cercetărilor din vastul domeniu al numismaticeii. De aceea, a vorbi despre opera istorico-arheologică a sa se subînțelege în mod implicit și contribuția izvoarelor numismatice la rezolvarea problemelor tratate.

Din 1949 i s-a încredințat conducerea marelui șantier arheologic al vechiului oraș grecesc Histria, în fruntea căruia se va găsi până în 1970. În acest răstimp de două decenii, colectivul de arheologi condus de Emil Condurachi a cercetat o serie de obiective importante din istoria orașelor, printre care se numără zona sacră, zidul de apărare din epoca elenistică, sectorul de vest extramuros, și necropolele orașului. Principalele rezultate au fost publicate în primele două volume monografice din seria Histria, ambele apărute sub redacția lui Emil Condurachi.

Noile cercetări de la Histria, inclusiv cele numismatice, i-au permis să trateze de pe poziții noi problema raporturilor dintre greci și autohtoni și consecințele acestora asupra procesului de dezvoltare a civilizației și societății geto-dace. În acest scop a sprijinit deschiderea unor noi cercetări arheologice în teritoriul Histriei, în importantele centre de la Tariverde și Sinoe, unde relațiile dintre geți și coloniști s-au putut mult mai bine urmări și preciza.

Istoria, arheologia și numismatica romană se inseriu ca un alt domeniu preferat din munca de cercetare și de dascăl a prof. Emil Condurachi. Tematica tratată este foarte variată și cuprinzătoare, vizând aspecte particulare și generale ale lumii romane, în special ale celei de la Dunărea de Jos, dovedind o cunoaștere și înțelegere deplină a esenței și caracterului diferitelor probleme cercetate. Analiza minuțioasă a datelor referitoare la Constituția antoniniană, a hotărnicilor din provincia romană a Dalmației, a izvoarelor numismatice și a celor referitoare la etnogeneza populațiilor balcanice, a sincretismelor religioase, aspecte ale politicii romane în zona illyrică, etc., vine să facă, o dată în plus, dovada calităților sale de discernământ în explicarea cauzelor de ordin economic și social-politic ale societății romane în diferitele ei etape de dezvoltare. Importanțele descoperiri din orașele greco-romane din Dobrogea i-au oferit prilejul de a pune în valoare o serie de edificii și monumente creștine, precum și de a sublinia rolul și unele particularități ale limesului dunărean în epoca romano-bizantină.

Romanitatea orientală și implicațiile ei în etnogeneza populațiilor balcanice, procesul complex al romanizării provinciilor Dacia și Scythia Minor și în general problemele istoriei Europei de sud-est, ca arie de convergență a civilizațiilor, au constituit unele din principalele preocupări științifice în rezolvarea cărora Emil Condurachi adoptă interpretări noi și originale, de un interes aparte pentru istoria veche și medievală a regiunilor carpat-balcanice.

Emil Condurachi s-a afirmat ca unul dintre cei mai de seamă mesageri ai istoriei, arheologiei și numismaticeii românești peste hotare, cu prilejul numeroaselor sale participări, cu rapoarte și comunicări, la congrese și manifestări științifice internaționale. El a fost raportor

la ultimele patru congrese internaționale de științe istorice și la toate congresele de studii sud-est europene, contribuind la reușita multor simpozioane, colocvii și mese rotunde internaționale. Înezestrat cu talent oratoric remarcabil și cu o putere de analiză și de interpretare a datelor și faptelor istorice rar întâlnită, posesor al unor vaste cunoștințe istorice, Emil Condurachi s-a ridicat la nivelul marilor dascăli ai țării noastre din domeniul istoriei. De la catedră și pe șantierele arheologice a contribuit la formarea noilor cadre de profesori și cercetători de nădejde și pasionați specialiști în domeniul numismaticeii și al istoriei și arheologiei clasice greco-romane.

Meritele sale științifice și didactice, rezultat al unei îndelungi și susținute activități pe tărîmul istoriei, au fost recunoscute și apreciate deopotrivă în țară și în străinătate, prin acordarea următoarelor distincții și titluri academice: membru corespondent (1948) și titular (1955) al Academiei Române, președinte al Societății Numismatice Române (1958—1983) și președinte de onoare al aceleiași societăți (1983—1987), om de știință emerit și laureat al premiului de stat vicepreședinte al Uniunii Academice Internaționale (1967), vicepreședinte al Consiliului internațional de filosofie și științe umaniste, membru al Institutului arheologic german și al Consiliului internațional de arheologie clasică, membru al Academiei de științe din Bulgaria, Serbia și Bosnia și Herțegovina; *Doctor honoris causa* al Universității libere din Bruxelles, Medalia de aur Sf. Chiril și Metodiu (Bulgaria), comandor al Ordinului „Merito de la Republica Italiană” și premiul Herder (Viena, 1980).

În ultimii ani ai vieții sale, profesorul și academicianul Emil Condurachi a continuat să se aple permanent în viața științifică și în activitatea didactică. El a fost alături de elevii și colaboratorii săi pe care i-a îndrumat și i-a sprijinit în munca lor de cercetare. A participat frecvent la manifestări internaționale de prestigiu și a întreprins călătorii peste hotare, aducând servicii de prim ordin științei istorice românești și îmbunătățirii raporturilor dintre arheologii români și străini. Membrii Societății Numismatice Române, elevii și colaboratorii îi aduc un ultim omagiu și îi vor păstra o neștersă amintire.

BIBLIOGRAFIE NUMISMATICĂ**

- *Gordien et Scarpis sur les monnaies pontiques*, CNA, 13, 110—111, 1938, p. 33—37.
- „*Zeul Mare*” de pe monedele din Odessos, CNA, 14, 115—116, 1939, p. 148—153.
- *Der Umlauf der oesterreichischen Taler im Süden der Donau*, Balcania, 2—3, 1939—1940, p. 3—10.
- *Le „Grand Dieu” sur les monnaies d’Odessos*, Revue Numismatique, (Paris), 2e série, t. 4, 1940, p. 1—20.
- *Monnaies byzantines coupées*, CNA, 15, 117—118, 1940, p. 1—15.
- *Tezaurul de monede argintate de la Măcin*, Hrisovul, 1, 1941, p. 77—99.
- *La politique financière de l’empereur Julien*, BSHAR, t. 22, 1941, p. 85—143.
- *Le prix de l’or au début du Ve siècle*, RHSEE, 19, 22, 1942, p. 419—422.
- *Fenomene premedievale în circulația monetară romană din regiunea dunăreană*, Hrisovul, 2, 1942, p. 61—66.
- *Les monnaies attiques dans les Balkans*, Balkania (Bucarest), 6, 1943, p. 30—34.
- *Inceputurile penetrației economice otomane în Balcani*, BSNR, 37, nr. 91, 1943, p. 63—70.
- *Monete veneziene bătute în Moldavia*, RHSEE, 20, 1943, p. 328—372 (+ 1 pl.)
- *Începutul circulației telerilor austrieci la sudul Dunării*, BSNR, 37, n° 91, 1943, p. 71—77.
- *Tezaurul monetar din regiunea carpato-dunăreană și însemnătatea lor pentru trecutul românesc*, Școala de Arhivistică, Lecții de deschidere, București, 12 p. (= texte français Balcania 7, 1944, 1, p. 23—44).
- *Une copie monétaire d’une sculpture attribuée à Lysippe*, Balcania, 8, 1945, p. 216—220.
- *Blazonul lui Ștefan cel Mare*, Hrisovul, 5, 1945, p. 146—151.

** — Bibliografie completă în RRH, 22, 1981, 4, 581—586 și în Dacia, N.S., 26, 1982, p. 175—179.

- *Aulour des imitations pontiques des monnaies d'Alexandre le Grand*, RHSEE, 23, 1946, p. 217—224.
- *Un nou tezaur de monede bizantine*, BStA-ist., 1, 1948—1949, 3—4, p. 163—167.
- *Vechi monele pontice și importanța lor*, BStA-ist, 2, 1950, p. 13—26.
- *Der Beitrag der Münzfunde von Istros zur Kenntnis der Waren — und Geldumlaufes an der unteren Donau im vorrömischen Zeitraum*, Wissenschaftlichen Annalen, Berlin, 6, Heft 5, 1957, p. 289—304.
- *Problema schimbului de marfă și schimbului în bani în imperiul roman, sec. IV — V e. n.*, AUB-Ist., 9, 1957, p. 15—26.
- *În jurul reformei monetare a lui Polycrate din Samos*, Studii Clasice, I, 1959, p. 9—16; *Aulour de la réforme monétaire de Polycrate*, Athenaeum, Pavia, NS, 36, fasc. 3, 1959, p. 238—247.
- *Les statères de Cyzique et les routes commerciales du Hellespont au Danube*, Eirene, Prague, 1, 1960, p. 61—67.
- *Quelques problèmes des ateliers monétaires roumains au Moyen Age*, Bulletin de l'AIÉSEE, 13—14, 1975—1976, p. 103—122.

CONSTANTIN PREDA

IRIMIA DIMIAN

(1909—1986)

La 22 decembrie 1986 a intrat în neființă Irimia Dimian, membru al Societății Numismatice Române, președinte al Comisiei de cenzori din anul 1953 până în 1974.

S-a născut în Transilvania, în comuna Brețcu de pe valea Oituzului, la 6 iunie 1909. A absolvit liceul și apoi Școala Militară de Ofițeri de infanterie în anul 1929. În cariera militară s-a remarcat ca talent pedagog și ca bun comandant, iubit de subordonați și colegi. În ultima perioadă a activității militare a lucrat în Marele Stat Major al armatei. După trecerea în rezervă a condus unele lucrări pe șantierele arheologice. Ca numismat, a fost nu numai un admirator al monedelor, ci s-a ocupat cu insistență de studiul lor, publicând mai multe lucrări. În 1957, în primul volum din „Studii și cercetări de numismatică”, a prezentat descoperiri de monede bizantine, izolate și în tezaure, formulând considerații pertinente asupra circulației monetare în sec. VII — X și evidențiind elemente noi față de literatura de specialitate de atunci: datare, variante de legende, sigle și simboluri. Un amplu studiu, „Cu privire la cronologia și atribuirea monedelor anonime bizantine de bronz”, publicat în 1960, în volumul al III-lea al aceleiași serii, a adus contribuții importante privind clasificarea acestei categorii de monede, fapt remarcat și de cercetătoarea franceză Cécile Morrisson.

Ca membru în Comisia de cenzori, a vegheat la bunul mers al treburilor financiare, fiind de o conștiinciozitate remarcabilă.

Colecția sa de monede bizantine a intrat în posesia Muzeului Național de Istorie, iar însemnările sale numismatice în legătură cu unele tezaure bizantine vor fi un bogat izvor de informații pentru cercetători.

Amintirea numismatului lt. col. Irimia Dimian va rămâne vie în amintirea celor care l-au cunoscut.

ION DONOIU

PIOTR OSIPOVIČI KARYŠKOWSKI

1921 — 1988

La începutul primăverii anului 1988 ne-a părăsit P.O. Karyškowski, membru de onoare al Societății Numismatice Române și remarcabilă personalitate în cercetarea numismatică antică sovietică.

Domeniul în care și-a desfășurat activitatea regretatul învățat, și în care a adus însemnate contribuții personale, a fost acela al numismaticeii antice, legate de regiunea de nord vest a Pontului Euxin. Urmind o tradiție odesitană, veche de peste un secol, P.O. Karyškowski, originar din Odesa, va continua să studieze emisiunile monetare ale Olbiei, colonie milesiană, situată azi pe limanul Bugului, unde se află satul Parutino. Studiul a fost conceput ca o investigație critică a întregului material documentar existent în colecțiile publice și particulare, precum și cel menționat în publicațiile anterioare, față de care va lua poziție critică, urmind ca întregul ansamblu să fie încadrat la nivelul actual al cercetării numismatice și istorice din acest domeniu. Aproape 15 ani au fost necesari pentru a întreprinde asemenea cercetări, de pe urma cărora au rezultat peste 40 de studii, publicate în periodicele de specialitate de la Moscova, Leningrad, Kiev, Odesa și alte localități. Concluziile la care a ajuns învățatul nostru vor forma o lucrare aparte care va purta titlul *Monetnoe delo i denajnoe obrascenia Olbii (VIv — IVv. do n.e.)*, 1969. Această lucrare a fost prezentată ca disertație de doctorat la Universitatea din Leningrad. Un amplu rezumat al ei, completat cu unele date privind etapele ulterioare, a fost publicat de autorul ei în același an și cu același titlu.

Dar cercetarea numismatică a format doar una din preocupările învățatului de la Odesa. Documentele epigrafice, grecești sau latine, descoperite în regiune vor constitui o altă latură a activității sale, avind grija să fie editate în mod corespunzător, spre a putea fi aduse la cunoștința celor interesați.

Ca peste tot, mai ales după război, au luat un avânt deosebit cercetările arheologice. P. O. Karyškowski nu va face excepție și va lua parte și el la cercetările de teren.

Ca rod al unor astfel de investigații trebuie privită monografia: *Drevnii gorod Tira*, Kiev, 1985, 159 p. cu numeroase ilustrații în text. Lucrarea a fost scrisă în colaborare cu I. B. Kleiman.

Este prima monografie asupra coloniei milesiene de pe malul dr. al limanului fluviului Tyras care pune la contribuție toate informațiile pe care săpăturile arheologice le-au adus în ultimii ani.

BSNR, LXXX — LXXXV, 1986—1991, p. 336—337

Din ampla monografie merită să fie subliniate, în acest context, două aspecte. Primul privește capitolul referitor la emisiunile monetare ale cetății Tyras, alit în perioada autonomă, cit și în cea romană. Monedele din ambele serii sînt amplu ilustrate. În al doilea rînd este de semnalat că este menționată întreaga bibliografie românească, în care s-a adus o cit de mică contribuție la cunoașterea istoriei cetății, precum și aceea a regiunii.

Învățatul care ne-a părăsit nu a fost numai un cercetător în domeniul numismaticeii antice. El a luat parte din plin la viața universitară a orașului său, Odesa, unde timp de peste un sfert de secol a fost profesor de istorie antică și medievală. În această calitate a format cadre noi de cercetători, alit în domeniul numismaticeii, cit și în cel al arheologiei și al istoriei antice. Aceste cadre au fost îndrumate și apoi sprijinite să-și publice rezultatele cercetărilor proprii.

De același sprijin moral s-au bucurat și alți cercetători, mai vîrstnici sau mai tineri, de la alte centre, cum ar fi cei de la Chișinău și din alte orașe.

Regretatul învățat, pe lîngă activitatea desfășurată la catedră și cea de pe teren a activat în cadrul unor lucrări de largă cooperare internațională. În acest domeniu vom nota contribuția prețioasă pe care a adus-o la întocmirea lucrării de colaborare internațională: *IGCH = Inventory of Greek Coin Hoards*, New York, 1973. Este remarcată în mod special de către editori (în speță de Margaret Thompson), contribuția lui P. O. Karyškowski în legătură cu descoperirile de tezaure monetare de la Olbia și regiunile învecinate.

Am menționat mai sus doar o mică parte din opera regretatului nostru membru onorific. El ne-a părăsit, dar opera lui rămîne.

BUCUR MITREA

La 31 ianuarie 1990, un cancer necruțător a rupt firul vieții lui Cüneyt Ölçer, președinte al Societății Numismatice Turce, membru de onoare al Societății Numismatice Române.

S-a născut în 1925 la Ankara și, după terminarea cursurilor secundare, a urmat o tradiție de familie înscriindu-se (în 1942) la Universitatea Tehnică din Istanbul, pe care a absolvit-o în 1948. La Universitatea Tehnică s-a format în perioada aceea o generație foarte activă, în special în viața politică. Astfel, Cüneyt Ölçer a fost coleg de an cu două mari personalități, șefi de partide politice proprii încă de la începutul anilor '70, Süleyman Demirel și Necmettin Erbakan.

Și-a practicat profesia în mod remarcabil, ajungând să lucreze în perioada 1968—1976 la cea mai mare bancă din Turcia. A fost atras de numismatică relativ târziu, în 1962, când a cumpărat în bazarul din Bursa o aceea emisă de Bayazid I, dar în cițiva ani a devenit unul dintre cei mai pasionați și mai avizați colecționari de monede islamice. A avut prilejul să călătorească mult în țară, dar și în Europa și America de Nord, stabilind contacte durabile cu numismați de prestigiu. Pentru a se putea dedica cu totul numismaticeii s-a pensionat la 51 de ani.

În 1966, când a publicat prima carte, nu existau în Turcia decât cițiva numismați profesioniști și cițiva amatori; datorită lui amatorii se numără astăzi cu miile. Acest prim volum, care se referea la monedele de argint ale ultimilor șase sultani otomani, a stîrnit o vogă a colecționării, ceea ce a salvat o enormă cantitate a acestor emisiuni, de obicei neglijate și destinate topirii. Cererea extraordinară l-a determinat să purceadă la reeditarea lucrării, într-o formă revizuită și cu integrarea celorlalte emisiuni, dar în patru volume, tipărite între 1978 și 1989.

A dorit să îmbrățișeze toate problemele numismaticeii otomane și a principatelor turcești anatoliene, plănuid o serie de peste 30 de volume, din care a reușit să publice 17, aducind multe noutăți cu privire la tipuri, ateliere și datare. Sint și vor rămîne opere clasice ale numismaticeii otomane volumele dedicate fiilor lui Bayezid I, lui Selim I, mangirilor ornamentali și lui Mahmud al II-lea. A lucrat în principalele cabinete numismatice europene și a publicat în două volume emisiunile turcești rare sau inedite pe care le-a aflat.

În 1970 a fost ales președinte al Societății Numismatice Turce (intemeiată în 1968), pe care a făcut-o cunoscută și respectată pe plan internațional, în special prin editarea Buletinului acesteia, a cărui serie, începută în 1976, a ajuns în 1989 la numărul 27. Această revistă, în care și-a publicat majoritatea articolelor, s-a ocupat aproape exclusiv de monedele turcești, din dorința de a aduce cunoașterea lor la nivelul cerințelor actuale și de a întreține interesul colecționarilor. Insistența cu care Societatea Numismatică Turcă s-a angajat, sub influența lui Cüneyt Ölçer, în studiul monedei turcești, ar putea servi de exemplu pentru alte societăți numismatice, unele mai vechi și cu experiență mai bogată, care au abordat superficial în ultimii ani problematica monedei naționale.

Cu numismații români, Cüneyt Ölçer a stabilit contacte cu puțin timp înainte de a publica, în 1975, cartea despre mangirii ornamentali. A venit la București și a lucrat la Institutul de Arheologie, unde, pe plicuri, se păstrează însemnări ale sale asupra unor emisiuni, a căror semnalară rămîne a fi făcută de către cei care vor publica piesele respective. Colecția institutului bucureștean a fost citată în volumul amintit, care cuprinde și celebra „Prefață” în care critica cu multă îndrăzneală Legea Antichităților nr. 1710 din 7 mai 1973, demonstrind cu argumente incontestabile efectul dezastruos pe care-l avea asupra activității colecționarilor și în privința apărării patrimoniului național, în contradicție cu scopul adoptării ei. Cadrul sufocant pentru desfășurarea activității colecționarilor stabilit de legea amintită era întru totul asemănător cu acela care se va abate și asupra numismaților români la sfîrșitul deceniului opt. Cüneyt Ölçer va continua să militeze pentru modificarea modului de aplicare a legii, acceptind chiar, pentru opt luni, în 1980, propunerea primului ministru de a-și asuma funcția de Director general al Muzeelor și Antichităților. Această luptă, încununată cu bune rezultate, a fost urmărită cu simpatie de numismații români, care au înțeles-o poate mai bine decât oricare alții, și de aceea ea a fost invocată printre marile sale merite și la adunarea Societății Numismatice Române din aprilie 1988, când a fost proclamat membru de onoare.

În 1988, la a XX-a aniversare a Societății Numismatice Turce, a inițiat publicarea unui volum dedicat lui Ibrahim Artuk, primul președinte al acesteia. Președintele în funcție, colegii turci și colaboratorii din străinătate intenționau să-i închine un volum în 1990, la împlinirea a 65 de ani; din păcate volumul va purta haine cernite.

Împărlășind durerea familiei și a numismaților turci, ne luăm rămas bun de la acest om excepțional, care și-a durat din tot ce a făptuit un monument purtînd însemnele veșniciei.

1. *Son altı Osmanlı padişahı zamanında İstanbul'da basılan gümüş paralar*, İstanbul, 64 p. + 18 pl.
2. *Yıldırım Bayezid'in oğullarına ait akçe ve mangırlar*, İstanbul, 1968, 116 p. + 8 pl.
3. *Nadir bir kaç Osmali sikkesi*, Belgeler, 4, 1967 (1969), 7—8, p. 35—38.
4. *Sultan Mahmud II zamanında darp edilen Osmanlı madeni paraları*, İstanbul, 1970, 150 p. + 16 pl.
5. *Sonyet Rusya müzelerindeki (Moskova ve Leningrad) nadir Osmanlı madeni paraları*, İstanbul, 1972, 64 p. + 5 pl.
6. *Ottoman Notes Recall Murad's Reign*, World Coins, Sydney, Ohio, SUA, nr. 111, martie 1973, p. 356, 358, 360 și 368.
7. *50 yılın Türk kağıt paraları, 1923—1973*, İstanbul, 1973, 96 p.
8. *Nakışlı Osmanlı mangırları*, İstanbul, 1975, 190 p. + 8 pl.
9. *Üç adet nakışlı mangır*, TNDBülten, 1, 1976, p. 14—15.
10. *Osmanlı gümüş paralarında ilk modern tuğra*, TNDBülten, 1, 1976, p. 19.
11. *Trablusgarb'da Enver Bey'in bastırıldığı kaime*, TNDBülten, 2, 1977, p. 14—15.
12. *Nadir bir Mısır nisfiyesi*, TNDBülten, 2, 1977, p. 16.
13. *În colaborare cu Necdet Kabakları, Dokuz değişik nakışlı Osmanlı mangır*, TNDBülten, 2, 1977, p. 19—23.
14. *Son yedi padişah devrinde İstanbul'da darp edilen gümüş paralar*, TNDBülten, 2, 1977, p. 24—25.
15. *III. Mehmed devri nadir bir dirhemi*, TNDBülten, 2, 1977, p. 26—27.
16. *III. Murad devri nadir bir dirhemi*, TNDBülten, 2, 1977, p. 28.
17. *Yeni bir Osmanlı altın para darb yeri „Tacura”*, TNDBülten, 3, 1978, p. 16—18.
18. *Fatih sultan Mehmed'in nadir Kastamonu akçesi*, TNDBülten, 3, 1978, p. 19.
19. *Tevfik biricik yöntemiyle eski yazı okuma-yazma*, TNDBülten, număr special, 1.
20. *Sultan Abdülmecid devri Osmanlı madeni paraları*, İstanbul, 1978, 120 p. + 6 pl.
21. *Sultan Mehmed Reşad'ın Selânik, Manastır, Kosova vilâyetlerine yaptığı ziyaret ile ilgili darb edilen paralar*, TNDBülten, 4, 1979, p. 12—19.
22. *Nadir bir Mustafa I medînsi*, TNDBülten, 4, 1979, p. 33.
23. *Pir Ahmed akçesi*, TNDBülten, 4, 1979, p. 36.
24. *Sultan Abdülaziz han devri Osmanlı madeni paraları*, İstanbul, 1979, 144 p. + 6 pl.
25. *Önemli bir Karaman dirhemi*, TNDBülten, 4, 1979, p. 39—42.
26. *Altıye beyi Karaman bin Sıvci'nin nadir bir akçesi*, TNDBülten, 5, 1980, p. 15.
27. *Bir gümüş hatıra madalyası*, TNDBülten, 5, 1980, p. 26.
28. *Bidlis'de darb edilen nadir bir Kanunî Süleyman akçesi*, TNDBülten, 8, 1982, p. 21—22.
29. *Karaman oğulları beyliği madeni paraları*, İstanbul, 1982, 128 p. + 12 pl.
30. *2 adet nadir Cezayir sultanisi*, TRDBülten, 11, 1983, p. 24.
31. *Faizli bir Osmanlı kimesi*, TNDBülten, 12, 1983, p. 5—11.
32. *Edirne ontlaşması madalyonu*, TNDBülten, 12, 1983, p. 17—18.
33. *Cumhuriyet dönemi Türk kağıt paraları*, Ankara, 1983.
34. *Duyulmamış bir Mustafa II gümüş parası*, TNDBülten, 13, 1984, p. 19—20.
35. *Midulla sürşorjlı bir bekar para*, TNDBülten, 13, 1984, p. 21.
36. *Avrupa müzelerinde nadir Osmanlı madeni paraları*, İstanbul, 1984, 96 p. + 7 pl.
37. *San'a da darb edilen medini*, TNDBülten, 14, 1985, p. 15.
38. *Varlığı bilinmeyen 50 TL. ilk cumhuriyet banknotu*, TNDBülten, 14, 1985, p. 28—29.
39. *Hamid oğullarına aid bir dirhem*, TNDBülten, 15, 1985, p. 9—14.
40. *Sultan Abdülmecid'e aid Silistire madalyası*, TNDBülten, 16, 1985, p. 11—13.
41. *Kanunî sultan Süleyman'ın Hille'de darb edilen sikkeleri*, TNDBülten, 17, 1985, p. 4—10.
42. *Coinage of the Emirate's of Aidin, Emirate's of Theologues, Ephesus*, İstanbul, 1985, 28 p. + 4 pl.
43. *Darphane Müzesi Osmanlı madeni paraları katalogu*, İstanbul, 1985, 176 p. + 15 pl.
44. *Çelebi sultan Mehmed'e aid değişik akçeler*, TNDBülten, 18, 1986, p. 8—11.
45. *American Numismatic Society (ANS)'den nadir Osmanlı sikkeleri*, TNDBülten, 18, 1986, p. 12—16.
46. *Hamid oğullarına aid dirhemler*, TNDBülten, 19, 1986, p. 4—7.
47. *Ladik (Denizli) beyleri*, TNDBülten, 19, 1986, p. 21—22.
48. *Menteşe oğullarına aid bir kaç sikke*, TNDBülten, 19, 1986, p. 23—25.
49. *Karaman oğlu Ali Bey'e aid dirhem*, TNDBülten, 19, 1986, p. 29.
50. *Karaman bin Sıvci bilinmeyen tarihli Aldiye akçesi*, TNDBülten, 19, 1986, p. 30—31.
51. *Yayınlanmamış birkaç akçe*, TNDBülten, 20, 1986, p. 7—12.
52. *Yeni bir darb yeri „Nusaybin”*, TNDBülten, 21, 1987, p. 22—23.
53. *Yemen de darb edilen ilk Osmanlı akçesi*, TNDBülten, 21, 1987, p. 26—28.

54. 2000 kuruluşluk evrakı nakdiye, TNBülten, 22, 1987, p. 4—12.
55. Yeni bir darb yeri „Besni“, TNDBülten, 22, 1987, p. 19—22.
56. Rotterdam Müzesinden iki nadir Osmanlı sikkesi, TNDBülten, 22, 1987, p. 25—26.
57. Sultan Mehmed III'e aid Gence sikkeleri, TNDBülten, 23, 1987, p. 4—5.
58. 25 kuruluşluk Mısır altını ve hikayesi, TNDBülten, 23, 1987, p. 10—11.
59. Kanal seferi, TNDBülten, 23, 1987, p. 13—15.
60. Sultan Murad V ve sultan Abdülhamid II dönemi Osmanlı madeni paraları, İstanbul, 1987, 143 p.
61. Sultan Mehmed Reşad ve sultan Mehmed Vahdeddin dönemi Osmanlı madeni paraları, İstanbul, 1987.
62. Aydınöğullarına aid değişik bir akçe, TNDBülten, 24, 1988, p. 4.
63. Smithsonian (U.S.A.) müzesinden nadir Osmanlı sikkeleri, TNDBülten, 24, 1988, p. 5—8.
64. Birkaç nakışlı mangır, TNDBülten, 24, 1988, p. 11—13.
65. 1274 tarihli son seri faizli Osmanlı evrak-ı nakdiyesi, TNDBülten, 24, 1988, p. 4—16.
66. Orladan kesilerek kullanılan Osmanlı kaimeleri, TNDBülten, 25, 1988, p. 19—20.
67. Menleşe beyi İlyas oğlu Leys'in 823 tarihli akçeleri, in *A Festschrift presented to Ibrahim Artuk on the occasion of the 20 th anniversary of the Turkish Numismatic Society*, İstanbul, 1988, p. 213—220.
68. Dr. Hans Wilski'nin Yemen ile ilgili makalesine ektir, TNDBülten, 26, 1989, p. 16—19.
69. İnandırmaz bir para-bilet, TNBülten, 26, 1989, p. 24—28.
70. Tlemsen'de basılan ilk Osmanlı gümüş sikkesi, TNDBülten, 27, 1989, p. 4—6.
71. Sultan Yavuz Selim şah bin Bayazid han dönemi Osmanlı sikkeleri, 918—926 AH / 1512—1520 AD, İstanbul 1989, 191 p. + 15 pl.
72. Osmanlı Bankası aracılığı ile yapılan Osmanlı Devleti borç anlaşmaları, İstanbul, 1989, Textes, 201 p + Documents, 361 p.

Notă. O mare parte din datele biografice și bibliografice ne-au fost comunicate de Tevfik Seno Arda și Kenneth MacKenzie, cărora le adresăm și aici expresia recunoștinței noastre.

EUGEN NICOLAE

CORNELIU POPA

1937—1991

Pe 18 aprilie 1991, inima generoasă a profesorului Corneliu Popa a încetat să mai bată. Vestea încetării din viață a acestui bun coleg și prieten ne-a întristat profund pe toți cei ce l-am cunoscut și apreciat.

Născut la 5 februarie 1937 în com. Ciocloveni, jud. Giurgiu, Corneliu Popa a absolvit cu strălucire Facultatea de istorie din București în 1962. Și-a făcut un remarcabil debut în arheologie în cadrul Muzeului din Constanța, mai ales la secția acestuia din Mangalia, vechea Callatis, după care a revenit în București, continuându-și cariera timp de mai mulți ani, în condiții dificile, ca profesor în școli din județul Giurgiu și la Liceul din Buftea. A fost apoi profesor la Liceul de aviație din București și în cele din urmă la Liceul Ion Creangă.

Primele contacte cu numismatica le-a avut încă din anii studenției când și-a făcut și ucenicia arheologică pe șantierul de la Histria. Citeva monede bizantine din secolele IX—XI descoperite în Cimpia Română au făcut obiectul unui prim articol publicat în *Ilfov — file de istorie*, București, 1979, p. 134—141, în colaborare cu semnatarul acestor îndurerate rânduri. Devenit membru al Societății Numismatice Române, prezintă numeroase comunicări, singur sau în colaborare cu N. Curdov, pasionându-se de studiile de medalistică. A publicat în BSNR, 77—78, 1983—1985, în colaborare cu autorul sus-citat, *O medalie mai puțin cunoscută: renovarea casei lui Constantin Lecca* (p. 383—385) și *Medaliile lui Octavian Goga* (p. 397—399) — pentru cel din urmă, cf. *Manuscriptum*, 16, 1985, 1, p. 170—171, iar în acest volum *Opera medalistică a sculptorului Ion Jalea* (p. 223—238), alte citeva rămânând în manuscris. Merită să adăugăm și importantul articol *Castrul de la Hoghiz în lumina unor noi descoperiri monetare*, SCIVA, 41, 1990, 3—4, p. 309—311, ocazie cu care sînt publicați doi denari de la Traian și Hadrian descoperiți în timpător, cu rezultatele unei anchete la fața locului și o nouă propunere de datare a fazei de piatră a fortificației la începutul domniei lui Hadrian.

În 1987, Corneliu Popa a trăit marea satisfacție de a-și vedea numele pe o copertă de carte. Volumul *Monumente și locuri istorice în Dobrogea medievală*, Edit. Sport-Turism, București, 164 p. (în colaborare cu Gh. Daragiu), este o prezentare, în același timp erudită și accesibilă, a unor itinerarii din regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră, precedată de o foarte interesantă evocare a istoriei secolelor X—XV. Să menționăm și volumul predat Editurii Globus, *Suedia, ieri și azi*.

Om de catedră, bine pregătit și cu multă prestanță, cu un larg orizont de cultură istorică și generală, Corneliu Popa a dat ce avea mai bun elevilor săi. El a făcut însă mult mai mult decît atît, fiind preocupat de metodologia didactică și de ridicarea nivelului colegilor săi de breaslă, profesorii de istorie. În acest sens sînt de amintit schemele de programe școlare, prezentările de lecții și consultații de istorie publicate în *Tribuna învățămîntului*, în perioada 1980—1991 sau coordonarea volumului *Pagini de istorie* (studii și comunicări științifice), București, 1990, apărut sub egida Societății de științe istorice din România — filiala București, al

cărei membru era și unde a ținut numeroase comunicări. În cadrul inspectoratului școlar din sectorul 1 București se ocupa îndeaproape de activitatea de îndrumare și perfecționare profesională a profesorilor de istorie, invitând cadre didactice universitare și cercetători științifici pentru expuneri din cele mai variate de istorie românească sau universală. Cu câțiva ani în urmă am avut și eu fericitul prilej de a fi invitat și de a vorbi unei săli pline despre ridicarea regatului Macedoniei, fără a ocoli, bineînțeles, aspectele numismatice, care erau de altfel stăruitor prezente, făcând parte din concepția istorică largă a organizatorului.

Mai mult decât atât, a fondat și a condus cu pricepere la Liceul de aviație un cerc de numismatică. Cea mai importantă realizare a fost sărbătorirea a 75 de ani de la prima traversare a Carpaților în zbor — Aurel Vlaicu 1913—1988 — când a avut inițiativa organizării unei expoziții și a conceput o plachetă jubiliară, distribuită de compania TAROM, împreună cu diplome.

Corneliu Popa își făcuse o datorie de onoare din popularizarea științei prin articole de cultură istorică apărute în diferite almanahuri. Și aici numismatică și medalistică sînt stăruitor prezente, uneori chiar din titlu, alteleori în substanța expunerii. Secotim că nu este inutil să cităm aici cîteva pentru a avea o imagine a efortului făcut de autor și a varietății tematice deosebite a contribuțiilor sale pe această linie: *Monedele gelo-dacilor*, în Almanah turistic pentru tineret, BTT, 1983; *Dobrogea străvechi pămînt românesc — vetre de istorie: Constanța — Pantelimonul de Jos — Capidava — Hirșova*, în Almanah BTT, 1985; *Periplu în istoria Dobrogei — itinerar prin anotimpuri*, în Caleidoscop turistic pentru tineret, 1985; *Transporturi în antichitate și Sboruri românești*, în Turism și cultură — Călători și călătorii de tot felul, 1986; *Două orașe porturi azi dispărute în Delta Dunării*, în Almanahul Vacanței 86 — BTT; *În slujba vieții: medici români în medalistică*, în Almanahul Turism și sănătate, BTT, 1987; *Țara românilor de la gurile Dunării și marea cea mare: memoria pămîntului românesc*, în Almanahul Ateneu, 1988 și *La un semn un fărîm de altul*, în Almanah turistic, 1989.

Corneliu Popa, unul dintre cei mai distinși membri activi ai Societății noastre din ultimii ani, personalitate marcantă ce s-a cheltuit cu generozitate aducînd frumoase contribuții științifice, nu mai este printre noi. În amintirea clipelor de neuitat petrecute împreună în anii de ucenicie și mai tîrziu cînd am colaborat și ne-am sfătuit nu o dată, am încercat aici această succintă evocare. Îți mulțumim, Cornele, pentru ce ai făcut în viață și Dumnezeu să te odihnească.

G.H. POENARU BORDEA

EUGEN CHIRILĂ

1921—1991

O boală necruțătoare a frînt, mult prea devreme, firul vieții fostului nostru coleg și conducător al Cabinetului numismatic al Institutului și Muzeului din Cluj-Napoca. În timpul vieții a desfășurat o prodigioasă activitate științifică care a cuprins domenii variate și discipline distincte. Amintim, doar cu titlu de exemplificare domeniul arheologiei, al epigrafiei, istoriei noastre vechi. La acestea trebuie să adăugăm pe cel de editor al unei cuprinzătoare reviste cum este *Acta Musei Porolissensis*, ajunsă la cel de al XI-lea volum. În această muncă istovitoare, ca și în multe altele, a fost ajutat de colaboratorul lui apropiat, Nicolae Gudea.

Eugen Chirilă s-a născut la 15 septembrie 1921 în orașul Hațeg, jud. Hunedoara. Studiile secundare și le-a făcut în orașul natal și apoi la Orăștie, iar cele universitare, la Cluj. În acest mediu de înaltă efervescență științifică, în mijlocul unor distinși maestri în domeniul istoriei noastre vechi s-a dezvoltat și și-a perfecționat metodele de investigație tinărul cercetător.

Din bogata și rodnică sa activitate în acest larg cadru vom reține și ne vom referi doar la cea numismatică. Ea va forma și dominantă activității lui, dar așa cum am amintit, este departe de a fi singura. În domeniul numismaticei Eugen Chirilă a arat adînc. Toate etapele cronologice ale acestei vaste discipline vor fi abordate temeinic și cu competență. De la monedele antice: grecești, dacice, romane republicane, imperiale, la cele feudale și moderne. Descoperiri mai vechi, adăpostite în diferite muzee din Transilvania, dar nu numai de acolo, au format obiectul unor atente cercetări, la care și-a asociat și pe muzeograful local la valorificarea lor.

Publicația acestor categorii de documente se va face fie sub forma unor semnalări de descoperiri locale sau regionale, fie sub forma unor studii mai vaste în care noile apariții monetare sînt înglobate, în problema pe care ansamblul lor o ridică. Pentru ca rezultatele la care autorul a ajuns să poată fi accesibile și cercetătorilor străini, au fost publicate și în limbi de circulație mondială.

Tematica studiilor lui Eugen Chirilă este vastă, cuprinzînd întregul domeniu al numismaticei. Pentru fiecare compartiment autorul lui și-a adus contribuția sa, îmbogățind atât cunoștințele noastre pentru diferite etape cronologice ale istoriei noastre, dar și pe cele ale numismaticei în general.

Se cuvine să mai subliniem și altă contribuție adusă de regretatul dispărut la confluența numismaticei cu arheologia: este vorba de stringerea la un loc și ordonarea în ordine cronologică a vaselor în care s-au descoperit diferitele tezaure monetare. Aceste vase vor fi de un deosebit folos arheologilor pentru fixarea cronologiei acestor recipiente.

Dintre numeroșii colaboratori la publicațiile de descoperiri monetare sau de depozite aflate în colecțiile diferitelor muzee, unii vor deprinde această disciplină și vor continua să lucreze și pe cont propriu.

Pentru contribuțiile aduse în domeniul numismaticii American Numismatic Society din New York l-a ales ca membru activ.

Prin plecarea dintre noi a lui Eugen Chirilă numismatică românească pierde pe unul din factorii cei mai dinamici ai acestui domeniu. Exemplul lui va lumina calea pe care elevii lui vor duce și dezvolta efortul maestrului lor.

★

Dăm, mai jos, o bibliografie selectivă a lucrărilor lui Eugen Chirilă din domeniul cercetărilor numismatice.

- *Tezaurul de monede romane imperiale de la Lujerdiu*, SCN, 3, 1960, p. 405—431 + 1 fig. și o pl. în text.
- *Fel. temp. reparatio*, în *Omagiu C. Daicovicin*, București, 1960, p. 61—67.
- *Tezaurul de monede feudale de la Borzești*, sec. XV—XVI, Apulum, 5, 1964, p. 407—416 (în colaborare).
- *Tezaurul de monede feudale de la Visuia*, sec. XV—XVI, Apulum, 5, 1964, p. 625—630 (în colaborare).
- *Descoperirea monetară de la Ghiriș*, sec. XVI—XVII, Apulum, 5, 1964, p. 631—632 (în colaborare).
- *Der dakische Münzschatz von Crișeni—Berchiș*, Dacia, N.S., 9, 1965, p. 185—200.
- *Tezaurul de monede dace de la Almaș*, ActaMN, 2, 1965, p. 111—118 + 2 pl. (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania, II*, ActaMN, 2, 1965, p. 645—647 (în colaborare).
- *Tezaurul feudal de la Aghireș*, sec. XVI—XVII, Studia univ. Babeș-Bolyai, Series hist., 2, 1965, p. 33—55 + IV pl. (în colaborare).
- *Tezaurul feudal de la Sadu*, sec. XVI—XVII, StComBrukenthal, 12, 1965, p. 121—142 (în colaborare).
- *Tezaurul de monede feudale de la Moldovenești*, sec. XVI—XVII, StComBrukenthal, 12, 1965, p. 245—266 (în colaborare).
- *Tezaurul feudal de la Iclozel*, sec. XVI, StComBrukenthal, 12, 1965, p. 277—280.
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (III)*, ActaMN, 3, 1966, p. 421—422 (în colaborare).
- *Tezaurul feudal de la Răstolful Mare*, AIIC, 9, 1966, p. 211—223 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Baia Mare*, Baia Mare, 1966, 52 p. + XI pl. în afară de text (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice și bizantine în Transilvania*, ActaMN, 6, 1967, p. 457—459 + 2 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Tezaurul de monede dace de la Feniș*, (Publicațiile) Muzeului regional Crișana, nr. 1 (1967), 31 p. + 14 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Tezaurul de la Iacobenii*, sec. XV—XVII, Apulum, 6, 1967, p. 289—307 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (II)*, Apulum, 6, 1967, p. 607—609 (în colaborare).
- *Tezaurul de monede feudale de la Mihai Viteazul (orașul Turda)*, sec. XVI—XVII, StComBrukenthal, 13, 1967, p. 197—207.
- *Tezaurul feudal de la Gurba*, sec. XV—XVII, Muzeul regional Crișana, 2, (1967), 33 p. + 7 pl. (în colaborare).
- *Tezaurul de la Enciu*, sec. XV—XVI, Apulum, 6, 1967, p. 323—337 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Holoan*, sec. XV—XVI, *Tezaurul monetar din jud. Satu Mare*, Satu Mare, 1968, p. 61—81 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Dobîrea*, sec. II î.e.n., ActaMN, 5, 1968, p. 429—432 + 4 pl. (în colaborare).
- *Tezaurul de monede dyrrhachiene de la Voivodeni*, Apulum, 7, 1968, p. 123—144.
- *Tezaurul monetar de la Sinpetru (Brașov)*, Apulum, 7, 1968, p. 145—170 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Terebești*, sec. XVII, în *Tezaurul*, 1968, p. 99—120 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Șieu*, sec. XIV—XVII, Apulum, 7/1, 1968, p. 505—527 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice din Transilvania (IV)*, StComBrukenthal, 14, 1969, p. 283—284 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Buzd*, sec. XVI—XVII, StComBrukenthal, 14, 1969, p. 317—338 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Feisa*, sec. XVII, StComBrukenthal, 14, 1969, p. 365—370 (în colaborare).
- *Der Münzhort von Căprioru*, Beiträge zu Chronologie und Umlauf der Tetradrachmen von Macedonia Prima und ... Thasos, Tirgoviște, 1969, 45 p., 18 pl. + 3 hărți. Versiune românească și germană (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Stupini*, RevMuz, 6, 1969, 2, p. 170—171.
- *Ein dakischer Münzhort aus Nordwestsiebenbürgen. Beiträge zur Typologie und Umlauf der sogenannten Nachahmungen von Macedonia Prima Tetradrachmen in Dazien*, Zaláu, 1970, 16 p. + 4 pl. + 1 hartă (în colaborare).

- *Tezaurul monetar din nordul Transilvaniei*, sec. XVI—XVIII, Zaláu, 1970, 111 p. + 10 pl. + 1 schiță în afară de text (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (VII)*, ActaMN, 7, 1970, p. 507—509 + 1 pl. (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Caransebeș*, sec. XV—XVIII, Banatica, 1, 1971, p. 179—190 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Hașeg*, sec. XV—XVI, Apulum, 8, 1971, p. 89—96 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Lunca Tirnavei*, sec. XV—XVI, Apulum, 8, 1971, p. 97—101 (în colaborare).
- *Tezaurul feudal de la Caransebeș*, Apulum, 8, 1971, p. 103—108 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (VI)*, Apulum, 9, 1971, p. 169—172 (în colaborare).
- *Tezaurul și descoperiri monetare în colecția Muzeului județean Maramureș*, Baia Mare, 1971, 76 p. + 11 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (VIII)*, ActaMN, 8, 1971, p. 507—509 + 1 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Banat*, Apulum, 1972, p. 713—717 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (X)*, Apulum, 10, 1972, p. 719—720 (în colaborare).
- *Un leaur monetar de la Oradea*, sec. XVII, Apulum, 10, 1972, p. 755—758 (în colaborare).
- *Un denar inedit de la Despot Vodă din Tezaurul de la Slătinița*, File de istorie, Bistrița, 1972, p. 243—245 (în colaborare).
- *Münzen aus der Sammlung des Museums der Stadt Sighișoara*, Sighișoara, 1972, 80 p. + 19 pl. + 1 hartă (în colaborare).
- *Ergänzungen zu Late Roman Bronze Coinage*, Apulum, 11, 1973, p. 223—236 (în colaborare).
- *Contribuții la studiul circulației monedei de argint în Transilvania în a doua jumătate a secolului al XVII-lea*, Apulum, 11, 1973, p. 717—720.
- *Drei Münzhorte des 4. Jahrhunderts aus dem Banat*, Lugoj, 1974, 104 p. (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (IX)*, StComBrukenthal, 18, 1974, p. 135—139 (în colaborare).
- *Der Münzhort von Frata*, 11 Jh., StComBrukenthal, 18, 1974, p. 43—49 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (XI)*, StComBrukenthal, 19, 1975, p. 45—51 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice și bizantine din Banat (I)*, StComBrukenthal, 19, 1975, p. 81—87 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Dușești*, secolul al XVII-lea, Crisia, 5, 1975, p. 123—128 (în colaborare).
- *Der Münzhort von Mihai Viteazul*, 16 Jh., AIICluj-Napoca, 18, 1975, p. 337—349 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Borșa (sec. XVII)*, AIICluj, 18, 1975, p. 351—353 (în colaborare).
- *Un bronz inedit de la Constantinus II emis la Sirmium*, Crisia, 3, 1975, p. 163—166 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Slătinița*, sec. XV—XVI, File de istorie, 4, 1976, p. 194—206 (în colaborare).
- *Al treilea tezaur monetar de la Șieu*, sec. XV—XVII, File de istorie, 4, 1976, p. 217—231 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Borșa*, secolul al XVII-lea, Crisia, 6, 1976, p. 247—248 (în colaborare).
- *Der Münzhort von Șilea*, AIICluj, 19, 1976, p. 291—297.
- *Tezaurul de monede thasiene de la Petrindu (jud. Sălaj)*, Acta MP, 1, 1977, p. 63—66 (în colaborare).
- *Un mormînt din secolul V de la Țaga*, ActaMP, 1, 1977, p. 181—184 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Rus (jud. Sălaj)*, secolul al XVII-lea, ActaMP, 1, 1977, p. 213—217 (în colaborare).
- *Aspecte ale circulației monetare în Transilvania în prima jumătate a secolului al XVII-lea*, Act MP, 1, 1977, p. 219 (în colaborare).
- *Sistemul monetar dacic în Transilvania*, Ziridava, 10, 1978, p. 61—66 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (XII)*, ActaMP, 2, 1978, p. 53—57 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice în Transilvania (XIII)*, ActaMP, 2, 1978, p. 59—61 (în colaborare).
- *Piese noi din tezaurul de la Mineu*, sec. XVII, ActaMP, 2, 1978, p. 117—119 (în colaborare).

- *Al doilea tezaur de la Vișolț, sec. XVII*, ActaMP, 2, 1978, p. 121—128 + 1 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Petrindu, sec. XVII*, ActaMP, 2, 1978, p. 129—134 + 2 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Descoperirea monetară de la Cehu Silvaniei, sec. XVIII*, ActaMP, 2, 1978, p. 135—136 + 1 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Turda. Contribuții numismatice la problema penetrației ungarilor în Transilvania în sec. XI*, Potaissa, 1, 1978, p. 59—73 (în colaborare).
- *Tezaurul de monede dace de la Vișea. Contribuții la studiul emisiunilor monetare ale dacilor napocenses*, ActaMP, 3, 1979, p. 59—79 + 4 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Monede divizionare dace din Dacia intracarpatică*, ActaMP, 3, 1979, p. 81—86 (în colaborare).
- *O monedă dacică inedită din județul Sălaj*, ActaMP, 3, 1979, p. 87—88 + 1 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Tezaurul de la Petrindu*, ActaMP, 3, 1979, p. 89—101 + 1 fig. + VI pl. în afară de text (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice din Transilvania — XIV*, ActaMP, 3, 1979, p. 137—138 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice la Porolissum*, ActaMP, 3, 1979, p. 139—140 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice și bizantine la Gherla*, ActaMP, 3, 1979, p. 141—143 + 1 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Două monede inedite din Dacia*, ActaMP, 3, 1979, p. 145—147 + 1 pl. în afară de text (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Gherla, sec. IV*, ActaMP, 3, 1979, p. 525—533 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Șomoșcheș*, Ziridava, 11, 1979, p. 141—144 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Visuia, sec. XVII*, Ziridava, 11, 1979, p. 215—220 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Dumitrița, sec. XVII*, Ziridava, 11, 1979, p. 221—222.
- *Münzhorte und Münzfunde aus dem Kreismuseum Mureș, Tirgu Mureș*, Muzeul județean Mureș, 1980, 184 p. + 30 pl. (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Deva, sec. II — I i.e.n.*, ActaMP, 4, 1980, p. 69—76 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Șomoșcheș—Cernei (Cronologie și semnificație istorică)*, Ziridava 12, 1980, p. 97—99 (în colaborare).
- *O imitație de drăhmă dyrrhachiană din județul Arad*, Ziridava, 12, 1980, p. 127—130 (în colaborare).
- *Der Münzhort von Rus (Kr. Sălaj)*, StComBrukenthal, 21, 1981, p. 307—310 (în colaborare).
- *Descoperiri monetare antice la Porolissum (II)*, ActaMP, 1981, p. 189—190.
- *Monede romane inedite din Dacia Porolissensis*, ActaMP, 5, 1981, p. 273—275 (în colaborare).
- *Tezaurul de monede romane imperiale de la Bereni, sec. I — II. Contribuții la problema apartenenței sociale a proprietarilor de tezaure din Dacia romană*, ActaMP, 5, 1981, p. 277—286 (în colaborare).
- *Circulația urbană și rurală în Transilvania în a doua jumătate a sec. XVI*, ActaMP, 5, 1981, p. 347—350.
- *Sfârșitul emisiunilor monetare dace în Dacia intracarpatică*, Ziridava, 13, 1981, p. 111—116 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Ielozel*, ActaMP, 6, 1982, p. 15—16 (în colaborare).
- *Economie, populație și societate în Dacia carpatică în primul secol după abandonarea provinciei (275—380)*, ActaMP, 6, 1982, p. 123—154 (în colaborare).
- *Descoperirea monetară de la Zalău, sec. XII — XIII*, ActaMP, 6, 1982, p. 161—162 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Romita, sec. XVII*, ActaMP, 6, 1982, p. 169—174 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Cuceu. Contribuții la studiul circulației monetare în nordul Daciei preromane în sec. I i.e.n.*, ActaMP, 7, 1983, p. 101—118 (în colaborare).
- *Raport preliminar în legătură cu cercetările arheologice executate la Moigrad (Porolissum) în anii 1980—1982*, ActaMP, 7, 1983, p. 119—147 (în colaborare).
- *Tezaurul monetar de la Tălmăcel, sec. XVII — XVIII*, ActaMP, 7, 1983, p. 219—222 (în colaborare).
- *Tezaurul dacic de la Cehei, jud. Sălaj*, ActaMP, 10, 1986, p. 95—118 (în colaborare).
- *Două tezaure monetare din Muzeul de istorie și artă din Zalău*, ActaMP, 10, 1986, p. 229—234 (în colaborare).

BUCUR MITREA

15 ANI DE LA ÎNFIINȚAREA SECȚIEI NUMISMATICE DE LA CASA CENTRALĂ A ARMATEI (1976—1991)

IOAN DOGARU

La 1 august 1970, din inițiativa unui grup de ofițeri activi și în rezervă, a luat ființă Cercul numismatic al Casei Centrale a Armatei, astăzi Secția CCA a Societății Numismatice Române.

Ar fi multe de spus despre inimoșii membri ai Secției sărbătorite și despre activitățile lor: ședințe de schimb și de comunicări, expoziții în București și în alte orașe, participarea la simpozioanele naționale și locale de numismatică, baterea de medalii, plachete și insigne, colaborarea la periodicele de profil sau editarea unor cărți și broșuri. Pe cei interesați a cunoaște detalii îi indemnăm să consulte cronicile apărute în BSNR, 70—74, 1976—1980 (1981), p. 747 și 75—76, 1981—1982 (1983), p. 511—512 și broșura „15 ani de la înființarea secției numismatice CCA, 1976—1991”, București, 1991. Lăsând la o parte enumerările și exemplificările, să ne oprim, în aceste clipe de aduceri aminte, la lucruri de esență. Revăzind activitatea Secției, remarcăm preocuparea, firească pentru o instituție a oastei române, de a marca evenimente de referință din istoria neamului și în special din istoria sa militară. Grăitoare în această privință este și medalia emisă pentru aniversarea de acum, descrisă mai jos. Să ne amintim însă și ce a însemnat lăcașul CCA pentru sufletul numismaților bucureșteni la mijlocul deceniului trecut, când SNR a avut de înfruntat mari greutăți, fiind chiar izgonită din sediul din B-dul Ana Ipătescu. Institutului de Arheologie, care i-a venit în ajutor adăpostind arhiva, colecțiile, biblioteca, redacția și intrunirile, i s-a alăturat atunci numai CCA (chiar în 1984 fostul Cerc devenea Secție), în timp ce alte instituții, mai „cuminți”, și-au închis ușile pentru orice activitate a membrilor SNR. În acei ani vitregi pentru colecționari, cu deosebire în capitală, CCA a adăpostit cu generozitate o grupare vie și puternică a pasionaților în ale numismaticeii. Cât de plină de duh a fost ea se poate lesne dovedi, dac-ar fi să pomenim numai faptul că a atras în sinul ei o personalitate de talia regretatului poet Nichita Stănescu.

Și fiindcă tot am adus vorba de poezie, ce-i putem dori unei Secții cu un asemenea trecut decît un viitor pe măsură!

La mulți ani!

MEDALIA „15 ANI DE LA ÎNFIINȚAREA SECȚIEI NUMISMATICE A CASEI CENTRALE A ARMATEI”

La aniversarea de 15 ani a Secției CCA s-a emis o medalie care este totodată închinată memoriei marșalilor Armatei române: A. Averescu, C. Prezan și I. Antonescu. Iată descrierea ei:

BSNR, LXXX — I.XXXV, 1986—1991, p. 347—348

Av. 1916. XV ANI DE LA ÎNFIINȚAREA SECȚIEI NUMISMATICE CASA CENTRALĂ A ARMATEI. 1991; jos, S.N.R., între două stele. Imaginea Mausoleului Eroilor de la Focșani; în exergă, MAUSOLEUL EROILOR | 1917-1918 | FOCȘANI.

Rv. MAREȘALI AI ARMATEI ROMANE. A. AVERESCU 1859-1938. C. PREZAN 1861-1943. I. ANTONESCU 1882-1945. Busturile acolate ale mareșalilor în profil spre stînga; în dreapta C.D. (Constantin Dumitrescu). S-a bătut în argint și în tombac, cu diametrul de 60 mm.

LISTA ABREVIERILOR

I. PRINCIPALELE PUBLICAȚII PERIODICE ȘI SERII DE NUMISMATICĂ

ANSMN	American Numismatic Society Museum Notes, New York
BSFN	Bulletin de la Société Française de Numismatique, Paris
BSNR	Buletinul Societății Numismatice Române, București
CH	Coin Hoards, Londra
CN	Cercetări numismatice, București
CNA	Cronica numismatică și arheologică, București
CrestCol	Creșterea colecțiilor, Caiet selectiv de informare, Biblioteca Academiei Române, București
NAC	Numismatica e antichità classiche, Quaderni Ticinesi, Lugano
NC	Numismatic Chronicle, Londra
NK	Numizmatikai közlöny, Budapesta
NL	Numismatic Literature, New York
NLis	Numismatikké Listy, Praga
NNM	Numismatic Notes and Monographs, New York
NV	Numismatike Vijesti, Zagreb
NZ	Numismatische Zeitschrift, Viena
RBN	Revue Belge de Numismatique et Sigillographie, Bruxelles
RIN	Rivista Italiana di Numismatica e Scienze Affini, Milano
RN	Revue Numismatique, Paris
SCN	Studii și cercetări de numismatică, București
SNR	Schweizerische Numismatische Rundschau (Revue Suisse de Numismatique), Berna
TNDBülten	Türk Numismatik Derneği Yayınları, Bülten, Istanbul
WN	Wiadomości Numismatyczne, Varșovia
ZfN	Zeitschrift für Numismatik, Berlin

II. LUCRĂRI DE REFERINȚĂ

NUMISMATICĂ GREACĂ

Head	Barclay V. Head, assisted by G. F. Hille, George MacDonald and W. Wroth, <i>Historia numorum, A Manual of Greek numismatics</i> , Oxford, 1911
Pick	B. Pick, <i>Die antiken Münzen von Dacien und Moesien</i> , I, 1, Berlin, 1898
Regling	B. Pick, K. Regling, <i>Die antiken Münzen von Dacien und Moesien</i> , I, 2, Berlin, 1910
IGCH	<i>An Inventory of Greek Coin Hoards</i> , New York, 1973
SNG	<i>Sylloge Nummorum Graecorum</i>

NUMISMATICĂ CELTICĂ ȘI GETO-DACICĂ

Forrer	R. Forrer, <i>Keltische Numismatik der Rhein- und Donaulande</i> , Ergänzte Neuauflage I - II, Graz, 1968
--------	---